

Zleceniobiorcy z gwarancją ochrony

Zleceniobiorcy z uprawnieniami związkowymi

Tak jest

- 1** Prawo tworzenia związków zawodowych i wstępowania do nich mają pracownicy bez względu na podstawę stosunku pracy, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, jeżeli nie są pracodawcami (a także osoby skierowane do pracy w ramach służby zastępczej)
- 2** Osoby zatrudnione na innych podstawach niż wskazane powyżej (czyli np. na podstawie umów cywilnoprawnych) nie mogą zrzeszać się w związki, więc nie przysługują im też ewentualne uprawnienia związkowe, np. ochrona działaczy związkowych przed zwolnieniem lub prawo do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na czas pełnienia funkcji w związku (etat związkowy)
- 3** Reprezentatywną organizacją zakładową jest ta, która skupia co najmniej 10 proc. ogółu pracowników zakładu
- 4** Przy ustalaniu liczby członków zrzeszonych w zakładowej organizacji związkowej uwzględnia się wszystkich członków danej organizacji
- 5** Pracodawca w praktyce nie ma możliwości zweryfikowania liczebności danego związku (informacji w tym zakresie przekazanej przez konkretne organizacje)

 2,2-2,4
MLN CZŁONKÓW

liczą obecnie związki zawodowe

 2,5
MLN OSÓB

jest zatrudnionych wyłącznie na umowach cywilnoprawnych lub jako samozatrudnieni (dane za 2013 r. – ostatnie dostępne)

Tak będzie

- 1** Prawo tworzenia związków zawodowych i wstępowania do nich przysługuje osobom wykonującym pracę zarobkową, w tym nie tylko pracownikom, ale także osobom świadczącym osobiście pracę na rzecz podmiotu zatrudniającego nieprzerwanie przez okres co najmniej 6 miesięcy, na innej podstawie niż stosunek pracy i niezatrudnającym do tej pracy innych osób. W szczególności chodzi o wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych (np. umowy – zlecenia, umowy o świadczenie usług, umowy o dzieło) oraz osoby prowadzące jednoosobowo działalność gospodarczą (samozatrudnieni)
- 2** Członkowie związku, którzy nie są pracownikami (np. zleceniobiorcy), będą mogli zyskać uprawnienia związkowe, np. będą objęci ochroną przed rozwiązaniem umowy cywilnoprawnej w razie np. pełnienia funkcji w zarządzie związku lub mogą być zwolnieni z obowiązku świadczenia pracy na czas pełnienia funkcji w związku (etat związkowy; dotyczy to także przypadku, gdy organizacja związkowa będzie skupiać wyłącznie nie-pracowników)
- 3** Reprezentatywną organizacją zakładową jest ta, która skupia co najmniej 15 proc. ogółu osób wykonujących pracę zarobkową zatrudnionych w zakładzie
- 4** Przy ustalaniu liczby członków zrzeszonych w zakładowej organizacji osoba wykonująca pracę zarobkową należąca do kilku organizacji może być uwzględniona tylko jako członek jednej z nich (wskazanej przez siebie)
- 5** Pracodawca będzie mógł wnioskować do okręgowego inspektora pracy o zweryfikowanie liczebności organizacji związkowych

Zatrudnieni na umowach cywilnoprawnych zyskają związkowe uprawnienia. Działacze nie będą mieli obowiązku świadczenia pracy i nie będzie można ich zwolnić

Łukasz Guza
lukasz.guza@infor.pl

Samozatrudnieni, zleceniobiorcy, wykonujący dzieło będą mogli zakładać i przystępować do organizacji zakładowych, o ile są zatrudnieni przez jedną firmę co najmniej przez pół roku. Działacze występowani przez związki zostaną zwolnieni z obowiązku świadczenia pracy i będą chronieni przed rozwiązaniem umowy. Tym samym zyskają uprawnienia bardzo zbliżone do tych, które dziś przysługują pracownikom.

Takie zmiany zakłada rządowy projekt nowelizacji ustawy o związkach zawodowych. Modyfikacje wymusił wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2015 r. (sygn. akt K 1/13), który przesądził, że prawo do tworzenia i wstępowania do związków zawodowych przysługuje nie tylko pracownikom, lecz także zatrudnionym na innych podstawach, w tym umowach cywilnoprawnych. To wielkie zwycięstwo ruchu związkowego. Na podstawie projektowanych przepisów około 2,5 mln osób pracujących na kontraktach cywilnych zyska możliwość zrzeszania się w organizacje zakładowe, a niektórzy z nich – także gwarancje zatrudnienia lub płatne zwolnienia na działalność związkową. Do listy ponad 40 grup zawodowych, które już dziś są chronione przed zwolnieniem, dołączy kolejna.

– Oczekiwaliśmy tego projektu, ale jego zakres

– zwłaszcza w kwestii ochrony przed rozwiązaniem umów – jest jednak zaskoczeniem. Sądzę, że czekają nas intensywne rozmowy w sprawie omawianych propozycji w Radzie Dialogu Społecznego – wskazuje prof. Jacek Męcina, przewodniczący zespołu ds. prawa pracy RDS, ekspert Konfederacji Lewiatan.

Jak pracownicy

Zakres uprawnień związkowych, jakie zyskają działający w organizacjach zleceniobiorcy i samozatrudnieni, będzie tylko nieznacznie ograniczony w porównaniu z tym przysługującym pracownikom. Na przykład prawo do doraźnego zwolnienia z pracy na dokonanie czynności wynikających z funkcji związkowych będzie im przysługiwało, o ile ich obowiązki może wykonać inna osoba. Na takiej samej zasadzie będą mogli korzystać ze zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy przez okres kadencji w zarządzie organizacji związkowej. Z kolei w przypadku naruszenia zakazu rozwiązywania umowy z samozatrudnionym lub zleceniobiorcą (występowanym do reprezentowania związku) osobom tym będzie przysługiwało odszkodowanie w wysokości trzech pensji.

– Przyznanie tak szerokich uprawnień związkowych osobom zatrudnionym na umowach cywilnoprawnych spowoduje wzrost zatrudnienia w szarej strefie. Pracodawcy częściej będą się decydować na zatrudnianie na czarno

z obawy, że zleceniobiorcy lub samozatrudnieni założą związek, a niektórzy z nich zyskają gwarancję zatrudnienia – uważa Bartłomiej Raczkowski, adwokat i partner w kancelarii Raczkowski Paruch.

Co istotne, wspomniani zatrudnieni zyskają też ochronę antydyskryminacyjną na zasadach przewidzianych w k.p. Niedozwolone będzie np. rozwiązanie umowy cywilnoprawnej lub odmowa awansu ze względu na przynależność do związku lub pełnione w nim funkcje (ewentualne spory w tym zakresie rozstrzygną sądy pracy, a nie cywilne).

Z punktu widzenia zatrudnionych ważne jest także to, że związki założone przez osoby pracujące na umowach cywilnoprawnych będą mogły też domagać się od pra-

liczba członków chronionych przed zwolnieniem lub zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy, czyli etatów związkowych). Obecnie firma nie ma takiej możliwości. Co więcej, zatrudniony należący do kilku organizacji zostanie uwzględniony tylko jako członek jednej z nich (wskazanej przez siebie).

– To niewątpliwie ukłon w stronę pracodawców, bo związki niejednokrotnie ukrywają prawdziwą liczbę swoich członków – podkreśla prof. Juliusz Gardawski, dyrektor Instytutu Filozofii, Socjologii i Socjologii Ekonomicznej SGH.

Zdaniem Bartłomieja Raczkowskiego wątpliwości może budzić jednak skuteczność takiej weryfikacji.

– Obawiam się, że inspektorzy będą opierać się jedynie na informacjach przekazanych przez związki. Pracodawca powinien mieć prawo do odwołania się od wyników takiej weryfikacji do sądu – dodaje.

Z punktu widzenia firm istotne znaczenie ma też propozycja podwyższenia progów reprezentatywności związków zawodowych. Taki status zyska organizacja, która zrzesza co najmniej 15 proc. ogółu osób wykonujących pracę zarobkową zatrudnionych w zakładzie (a nie jak obecnie 10 proc. pracowników). Dzięki temu mniejsze organizacje, które zrzeszają relatywnie małą część załogi, nie będą mogły blokować porozumień zawieranych z pracodawcą przez duże związki.

– W interesie pracodawcy jest to, aby przedstawicielstwo pracowników w zakładzie było jednolite lub silna była organizacja reprezentatywna. Proponowana zmiana pozytywnie wpłynie na dialog społeczny na szczeblu firm – podsumowuje prof. Jacek Męcina.

Mniejsze związki nie będą mogły blokować porozumień z pracodawcą

codawcy, aby udostępnił im pomieszczenia i urządzenia techniczne niezbędne do wykonywania działalności związkowej. Takie organizacje zyskają też prawo do reprezentowania indywidualnych i zbiorowych interesów zatrudnionych.

Dla firm

W tej beczce dziegiu dla pracodawców jest jednak też łyżka miodu. Projekt przewiduje, że pracodawca będzie mógł wnioskować do okręgowego inspektora pracy o zweryfikowanie liczebności organizacji związkowych (od której zależy wiele związkowych uprawnień, w tym np.

© NS

© P